

RİSALE-İ NUR'DA TEFSİR

Bediüzzaman Said NURSI

İşârâtü'l-İ'câz Adlı Eserimi, Hakikî Bir Tefsir Niyetiyle Yapmadım

Kur'ân-ı Azîmüştân, bütün zamanlarda gelip geçen nev-i beşerin tabakalarına, milletlerine ve fertlerine hitaben Arş-ı Âlâdan irad edilen İlâhî ve şümüllü bir nutuk ve umumî, Rabbanî bir hitabe olduğu gibi; bilinmesi, bir ferdin veya küçük bir cemaatin iktidarından hariç olan ve bilhassa bu zamanda, dünya maddiyatına ait pek çok fenleri ve ilimleri camidir. Bu itibarla, zamanca, mekânca, ihtisasca dâire-i ihatası pek dar olan bir ferdin fehminden ve karihasından çıkan bir tefsir, bihakkın Kur'ân-ı Azîmüştâna tefsir olamaz. Çünkü, Kur'ân'ın hitabına muhatap olan milletlerin, insanların ahval-i ruhiyelerine ve maddiyatlarına, cami bulunduğu ince fenlere, ilimlere bir fert, vâkıf ve sahib-i ihtisas olamaz ki, ona göre bir tefsir yapabilsin. Hem bir ferdin mesleği ve meşrebi taassuptan hâli olamaz ki, hakaik-i Kur'âniyeyi görsün, bîtarafane beyan etsin. Hem bir ferdin fehminden çıkan bir dâvâ, kendisine has olup, başkası o dâvânın kabulüne dâvet edilemez—meğer ki bir nevi icmanın tasdikine mazhar ola.

Binaenaleyh, Kur'ân'ın ince mânâlarının ve tefsirlerde dağınık bir surette bulunan mehasininin ve zamanın tecrübesiyle fennin keşfi sayesinde tecellî eden hakikatlerinin tesbitiyle, herbiri birkaç fende mütehasıs olmak üzere muhakkıkîn-ı ulemadan yüksek bir heyetin tetkikatıyla, tahkikatıyla bir tefsirin yapılması lâzımdır. Nitekim, kanunî hükümlerin tanzim ve ittıradı, bir ferdin fikrinden değil, yüksek bir heyetin nazar-ı dikkat ve tetkikatından geçmesi lâzımdır ki, umumî bir emniyeti ve cumhur-u nâsın itimadını kazanmak üzere millete karşı bir kefalet-i zimniye husule gelsin ve icma-ı millet, hücceti elde edebilsin.

Evet, Kur'ân-ı Azîmüştânın müfessiri, yüksek bir deha sahibi ve nâfiz bir içtihadı malik ve bir velâyet-i kâmileyi haiz bir zât olmalıdır. Bilhassa bu zamanlarda, bu şartlar ancak yüksek ve azîm bir heyetin tesanüdüyle ve o heyetin telâhuk-u efkârından ve ruhlarının tenasübüyle birbirine yardım etmesinden ve hürriyet-i fikirlerinden ve taassuplarından âzâde olarak tam ihlâslarından doğan dâhi bir şahs-ı mânevîde bulunur. İşte, Kur'ân'ı ancak böyle bir şahs-ı mânevî tefsir edebilir.

Çünkü “Cüzde bulunmayan, küllde bulunur” kaidesine binaen, her fertte bulunmayan bu gibi şartlar, heyette bulunur. Böyle bir heyetin zuhurunu çoktan beri bekliyor-ken, hiss-i kablelvuku kabilinden olarak, memleketi yıkıp yakacak büyük bir zelzele- nin arefesinde bulunduğumuz zihne geldi.

“Bir şey tamamıyla elde edilemediği takdirde o şeyi tamamıyla terketmek caiz değildir” kaidesine binaen, acz ve kusurumla beraber, Kur’ân’ın bazı hakikatleriyle, nazmındaki i’câzına dair bazı işaretleri tek başıma kaydetmeye başladım. Fakat, Birinci Harb-i Umumînin patlamasıyla Erzurum’un, Pasinler’in dağ ve derelerine düştük. O kıyametlerde, o dağ ve tepelerde fırsat buldukça, kalbime gelenleri, birbirine uymayan ibarelerle, o dehşetli ve muhtelif hallerde yazıyordum. O zamanlarda, o gibi yerlerde müracaat edilecek tefsirlerin, kitapların bulunması mümkün olmadığından, yazdıklarım, yalnız sünihat-ı kalbiyemden ibaret kaldı. Şu sünihatım eğer tefsirlere muvafık ise, nurun alâ nur; şayet muhalif cihetleri varsa, benim kusurlarıma atfedilebilir.

Evet, tashihe muhtaç yerleri vardır; fakat hatt-ı harpte, büyük bir ihlâsla, şehidler arasında yazılıp giydirilen o yırtık ibarelerin tebdiline (şehidlerin kan ve elbiselerinin tebdiline cevaz verilmediği gibi) cevaz veremedim ve kalbim razı olmadı. Şimdi de razı değildir; çünkü o zamandaki ihlâs ve hulûsu şimdi bulamıyorum.

Maahâzâ, kaleme aldığım şu *İşârâtü'l-İ’câz* adlı eserimi, hakikî bir tefsir niyetiyle yapmadım. Ancak ulema-i İslâmdan ehl-i tahkikin takdirlerine mazhar olduğu takdirde, uzak bir istikbalde yapılacak yüksek bir tefsire bir örnek ve bir me’haz olmak üzere, o zamanların insanlarına bir yadigâr maksadıyla yaptım.

*İşârâtü'l-İ’câz*¹

Efkâr-ı Umumiye Bir Tefsir-i Kur’ân İstiyor

İsrâiliyatın bir taifesi ve hikmet-i Yunaniyenin bir kısmı, daire-i İslâmiyete duhul etmeleriyle, din süsüyle görünerek, efkârı ihtilâle verdiler. Şöyle ki:

O necip kavm-i Arap, zaman-ı cahiliyette bir ümmet-i ümmiye idi. Vakta ki içlerinden hak tecellî edip istidad-ı hissiyatları uyandı da, meydanda yol açan din-i mübîni gördüklerinden, umum rağabat ve meyilleri, yalnız dinin mârifetine inhisar eylediler. Fakat kâinata olan nazarları teşrihat-ı hikemiye nazarıyla değil, belki istitraden, yalnız istidlâl için idi. Onların o hassas zevk-i tabîîlerine ilham eden, yalnız onların fitratlarına münasip olan geniş ve ulvî muhitleri ve safî ve müstaid olan fitrat-ı asliyeleri tâlim ve terbiye eden yalnız Kur’ân idi. Bundan sonra kavm-i Arap, sair akvamı bel’ ettiği gibi, milel-i sairenin malûmatları dahi Müslüman olmaya başladığından, muharrefe olan İsrailiyat ise, Vehb, Kâ’b gibi ulema-i ehl-i kitabın İslâmiyetlerinin cihetiyle Arapların hazain-i hayalâtına bir mecrâ ve menfez bularak o efkâr-ı safiyyeye karıştılar. Hem sonra da ihtiram dahi gördüler. Zira ulema-i ehl-i kitaptan İslâmiyete gelenler, İslâmiyet şerefiyle gayet celâlet ve tekemmül ettiklerinden, malûmat-ı müzahrefe-i

1 Bediüzzaman Said Nursi, *İşârâtü'l-İ’câz*, trc., Abdülmecid Nursi (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 23-25.

sabıkaları makbule ve müselleme gibi oldular; reddedilmedi. Çünkü İslâmiyetin usulüne musadim olmadığından, hikâyat gibi rivayet olunurken, ehemmiyetsizliği için tenkitsiz dinlenirlerdi. Fakat—hayfâ!—sonra hak olarak kabul edildiler, çok şübeh ve sükûkâta sebebiyet verdiler.

Hem de, vakta ki şu İsrailiyat, kitap ve sünnetin bazı îmââtlarına merci ve bazı mefahimlerine bir münasebetle me'haz olabilirlerdi—fakat âyât ve hadisin mânâları değil. Belki, faraza doğru olsalardı, mâsadak ve efradından olmaları mümkün olduğundan, su-i ihtiyarlarıyla başka bir me'hazı bulmayan veya atf-ı nazar etmeyen zahirperestler, bazı âyât ve ehâdîsi o hikâyat-ı İsrailiyeye tatbik ederek tefsir eylediler. Halbuki, Kur'ân'ı tefsir edecek, yine Kur'ân ve hadis-i sahihtir.

Yoksa, ahkâmı mensuh olduğu gibi, kasası dahi muharrefe olan İncil ve Tevrat değildir.

Evet, mâsadak ile mânâ ayırdırlar. Halbuki, mâsadak olmaya mümkün olan şey, mânâ yerine ikame olundu. Çok da imkânât vukuata karıştırıldı.

Hem de, vaktâ hikmet-i Yunaniyeyi Müslüman etmek için Me'mun'un asrında tercüme olundu.

Fakat pek çok esâtîr ve hurâfâtın menbaından çıkan o hikmet, bir derece müteaffine olduğundan, safiye olan efkâr-ı Arabın içlerine tedahül ettiğiinden, bir derece efkârları karıştırdığı gibi, tahkikten taklide bir yol açtı.

Hem de âb-ı hayat olan İslâmiyetten kariha-i fitriyeleriyle istinbat etmeye kâbil iken, o hikmetin telemmüzüne tenezzül ettiler. Evet, nasıl ki ihtilât-ı A'câm ile kelâm-ı Mudar'nin melekesi fesada yüz tutmakla muhakkikîn-i ulema o melekeyi muhafaza etmek için ulûm-u Arabiyenin kavaidini tedvin ettiler. Öyle de, şu hikmet ve İsrailiyat dahi, daire-i İslâmiyete duhulleriyle beraber, bazı nakkad-ı muhakkikîn-i İslâm temyiz ve tasfiyelerine teşebbüs ettiler. Fakat -hayfâ!- tamamiyle muvaffak olamadılar.

İş bu kadar da kalmadı. Çünkü tefsir-i Kur'ân'a sarf-ı himmet edildiği vakit, bazı ehl-i zahir, Kur'ân'ın nakliyatını bazı İsrailiyata tatbik ve bir kısım akliyatını dahi hikmet-i mezbureye tevfiik ettiler. Çünkü gördüler ki, Kur'ân mâkul ve menkule müştemildir. Hadis de öyle... Sonra kitap ve sünnetin bazı nakliyat-ı sâdikalarıyla ve bazı muharref İsrailiyatın ortasında bir mutabakat ve münasebet istinbat ettiler. Hem de hakikî olan akliyatları ile mevhum ve mümevveh olan şu hikmet arasında bir müşabehet ve muvafakat tevehhüm eylediklerinden, şu mutabakat ve müşabeheti kitap ve sünnetin mânâlarına tefsir ve maksatlarına beyan zannedip hükmeylediler.

Kellâ, sümme kellâ! Zira Kitab-ı Mu'cizü'l-Beyânın misdadı, i'câzıdır. Müfessiri eczasıdır. Mânâsi içindedir. Sadefi de dürrdür, meder değildir. Faraza, bu mutabakatı

izhar etmekten maksat, o şahid-i sadıkın tezkiyesi için olsa da, yine abestir. Zira Kur'ân-ı Mübîn, ona mekalid-i inkiyadı teslim eden öyle akıl ve naklin tezkiyelerinden pek yüksek ve ganîdir. Çünkü o, onları tezkiye etmezse, şehadetleri mesmû olamaz. Evet, Süreyya'yı serâda değil, semada aramak gerektir. Kur'ân'ın mânâsini de esdafında ara. Yoksa, karma karışık olan senin cebinden arama; zira bulamıyorsun. Bulsan da, sikke-i belâğat olmadığından, Kur'ân kabul etmez.

Zira mukarrerdir: Asıl mânâ odur ki, elfaz onu simahta boşalttığı gibi, zihne nüfuz ederek vicdan dahi teşerrüb etmekle, ezâhîr-i efkârı feyziyâb eden şeydir. Yoksa, başka şeyin kesret-i tevaggülünden senin hayaline tedahül eden bazı ihtimalât, veyahut hikmetin ebâtîlinden ve hikâyâtın esâtîrinden sirkat edip cepte doldurarak sonra âyât ve ehâdisin telâfifinde gizletmek, çıkartmak, elde tutmak, çağırarak ki, "Budur mânâ, geliniz, alınız" dediğin vakit alacağın cevap şudur: "Yahu! İşte senin mânân siliktir. Sikkesi taklittir; nakkad-ı hakikat reddeder. Sultan-ı i'câz dahi onu darb edeni tard eder. Sen âyet ve hadisin nizamlarına taarruz ettiğinden, âyet şikâyet edip hâkim-i belâğat senin hülyanı senin hayalinde hapsedecektir. Ve müşteri-i hakikat dahi senin bu metâmı almayacaktır. Zira diyecek: Âyetin mânâsı dürrdür. Bu ise mederdir. Hadisin mefhumu mühec, bu hemecdir."

Tenvir için Bir Darbimesel

Kürtlerin emsal-i edebiyesindedir: Bir adamın ismi Alo imiş. Bal hırsızlıyordu. Ona denildi: "Hırsızlığın tebeyyün edecektir." O da aldatmak için bir boş petekte yabancı arıları doldurup balı başka yerden hırsızlar, küvarda saklıyordu. Biri sual etseydi, derdi: "Bu, bal mühendisi olan arılarımla san'atıdır." Sonra da arılarıyla konuştuğu vakit, müşterek bir lisanla "Vız vız jive hingivîn jimin" derdi. Yani, "Tanîn sizden, bal benden..."

Ey teşehhî ve hevesle tevil edici efendi! Bu teşbihle tesellî etme. Zira bu teşbih, temsildir. Senin mânân bal değil, zehirdir. O elfaz arılar değil, belki kalb ve vicdana ervah-ı hakaiki vahyeden o kitab-ı kâmilin kelimatı, melâike gibidirler.

Hadis, maden-i hayat ve mülhim-i hakikattir. Elhasıl, ifrat gibi tefrit de muzırdır, belki daha ziyade. Fakat ifrat, tefrite sebep olduğundan, daha kabahatlidir.

Evet, ifratla müsamahanın kapısı açıldı. Çürük şeyler o hakaik-i âliyyeye karıştığından, ehl-i tefritle insafsız olan ehl-i tenkit, gayet haksızlık olarak, şu çürük şeylerin yüzer misline olan hakaik-i âliye içinde gördüklerinden ürkütler, nefret ettiler. Hâşâ, lekedar ve kıymetsiz zannettiler. Acaba defineye hariçten girmiş bir silik para bulunsa veyahut bir bostanda başka yerden düşmüş olan çürük ve acı bir elma görünse, hak ve insaf mıdır ki, umum defineyi kalp ve umum elmaları acı zannedip vazgeçmekle lekedar edilsin?

Hâtîme

Bu mukaddemeden maksadım, efkâr-ı umumiye bir tefsir-i Kur'ân istiyorum. Evet, her zamanın bir hükmü var. Zaman dahi bir müfessirdir. Ahval ve vukuat ise, bir keşşaftır. Efkar-ı âmmeye hocalık edecek, yine efkar-ı âmme-i ilmiyedir. Bu sırta binaen ve istinaden isterim ki: Müfessir-i azîm olan zamanın taht-ı riyasetinde, herbiri bir fende mütehasıs, muhakkikîn-i ulemadan müntehap bir meclis-i meb'usan-ı ilmiye teşkilıyla, meşveretle bir tefsiri telif etmekle sair tefasirdeki münkasım olan mehasin ve kemâlâtı mühezzebe ve müzehhebe olarak cem etmelidirler. Evet, meşrutiyettir; herşeyde meşveret hükümfermâdır. Efkar-ı umumiye dahi dîdebandır. İcma-ı ümmetin hücciyeti buna hüccettir.

Muhakemat²

İlim İlme Kuvvet Verir

Tefsirde mezkûr olan herbir emir, tefsirden olmak lâzım gelmez. İlim ilme kuvvet verir. Tahakküm etmemek şarttır.

Muhakemat³

Tefsir ve Şeriat Başkadır

Hem de âdât-ı müstemirredendir ki, kitab-ı vahidde ulûm-u kesire tezahüm eder. Zira ulûm birbirini intaç ve birbirinin elini tutmakla teânuk ve tecavüb ettiklerinden, o derecede iştibak hasıl olur ki, bir fende telif olunan bir kitapta, o fennin mesaili, o kitabın muhteviyatına nisbeti, ancak zekâtı çıkabilir. Bu sırdan gaflet iledir ki, bir şeriat veya bir tefsir kitabında istitraden derc olunmuş bir meseleyi gören bir zahirperest veya mugalâtacı bir adam der ki: “Şeriat ve tefsir böyle der.” Eğer dost olsa diyecek: “Bunu kabul etmeyen Müslüman değildir.” Şayet düşman olsa, o bahaneyle der: “Şeriat veya tefsir—hâşâ—yanlış.”

Ey ifrat ve tefrit sahipleri! Tefsir ve şeriat başkadır; tefsir ve şeriatte telif olunan kitap yine başkadır. Zira kitap daha geniştir. O dükkânda cevherden başka kıymetsiz şeyler dahi bulunur. Eğer bunu fehmedebildin; hayse beyseden kurtulacaksınız.

Dikkat et: Nasıl ki bir evin levazım-ı mütenevvası yalnız bir san'atkârdan alınmaz. Belki herbir hâcette, o san'atta mütehasıs olana müracaat olmak gerektir. Öyle de, saadet-saray-ı kemâlâtta, o kanuna tatbik-i hareket etmek gerektir. Acaba görülmüyor

2 Bediüzzaman Said Nursi, *Muhakemat* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 28-33.

3 Nursi, *Muhakemat*, 38.

mu ki, birinin saati kırılrsa, terziye "Saatimi dik" dese, "yuha"dan başka cevap var mıdır?

Muhakemat⁴

Risale-i Nur nedir ve nasıl bir tefsirdir?

Kur'ân'ın hakikatlerini müspet ilim anlayışına uygun bir tarzda izah ve ispat eden Risale-i Nur Külliyyatı, her insan için en mühim mesele olan "Ben neyim? Nereden geliyorum? Nereye gideceğim? Vazifem nedir? Bu mevcudat nereden gelip nereye gidiyorlar? Mahiyet ve hakikatleri nedir?" gibi suallerin cevabını vâzih ve kat'î bir şekilde, çekici bir üslûp ve güzel bir ifade ile beyan edip ruh ve akılları tenvir ve tatmin ediyor.

Yirminci asrın Kur'ân felsefesi olan bu eserler, bir taraftan teknik, fen ve san'at olarak maddiyatı, diğer taraftan iman ve ahlâk olarak mâneviyatı câmi ve hâvi olacak, Türk medeniyetinin, sadece maddiyata dayanan sair medeniyetleri geride bırakacağını da ispat ve ilân etmektedir.

Ecdadımızın bir zamanlar kalblerinde yerleşen iman ve itikad cihetiyle zemin yüzünde yüz mislinden ziyade devletlere, milletlere karşı imanından gelen bir kahramanlıkla mukabele etmesi, İslâmiyet ve kemâlât-ı mâneviyenin bayrağını Asya, Afrika ve yarı Avrupa'da gezdirmesi ve "Ölsem şehidim, öldürsem gaziyim" deyip ölümü gülererek karşılayarak, müteselsil düşman hâdisata karşı dayanması gibi, milletçe medar-ı iftihar âli seciyemizin bugün biz gençlerde inkişafı, vatan ve millet menfaati bakımından ve istikbalimizin selâmeti noktasından ne derece elzem olduğu malûmdur. Mutlaka her hareket ve hizmette maddî bir ücret ve şahsî menfaatler mülâhaza etmek, Türkün millî tarihinin şeref ve haysiyeti ile kabil-i telif olamaz. Bizler, ancak rıza-yı İlâhî için çalışıyoruz. Bizzat hizmetinde bulunmakla aldığımız telezüz, kardeş ve vatandeşliğimize, İslâmiyete ve insaniyete yardımda bulunabilmek mazhariyetinden gelen ebedî hayatımıza ait sürur ve ümit, bizim bu babda aldığımız ve alacağımız yegâne hakikî mukabele ve ücrettir.

Risale-i Nur nasıl bir tefsirdir?

Tefsir iki kısımdır.

Birisi: Malûm tefsirlerdir ki, Kur'ân'ın ibaresini ve kelime ve cümlelerin mânâlarını beyan ve izah ve ispat ederler.

İkinci kısım tefsir ise: Kur'ân'ın imanî olan hakikatlerini kuvvetli hüccetlerle beyan ve ispat ve izah etmektir. Bu kısmın çok ehemmiyeti var. Zahir malûm tefsirler, bu

4 Nursi, *Muhakemat*, 39-40.

kısmı bazan mücmel bir tarzda derc ediyorlar. Fakat Risale-i Nur, doğrudan doğruya bu ikinci kısmı esas tutmuş, emsalsiz bir tarzda muannid feylesofları da susturan bir mânevî tefsirdir.

Risale-i Nur sübjektif nazariye ve mütalâalardan uzak bir şekilde, her asırda milyonlarca insana rehberlik yapan mukaddes kitabımız olan Kur'ân'ın hakikatlerini rasyonel ve objektif bir şekilde izah edip insanîyetin istifadesine arz edilen bir külliyyattır.

Risale-i Nur: Kur'ân âyetlerinin nurlu bir tefsiri. Baştan başa iman ve tevhid hakikatleriyle müberhen. Her sınıf halkın anlayışına göre hazırlanmış. Müsbet ilimlerle mücehhez. Vesveseli şüphecileri ikna ediyor. En avamdan en havassa kadar herkese hitap edip, en muannid feylesofları dahi teslime mecbur ediyor.

Risale-i Nur: Nurlu bir külliyyat. Yüz otuz eser. Büyüklü küçüklü risaleler halinde. Asrın ihtiyaçlarına tam cevap verir. Akli ve kalbi tatmin eder. Kur'ân-ı Kerim'in yirminci asırdaki—lâfzî değil—mânevî tefsiri...

İspat ediyor! Akla gelen bütün istifhamları... Zerreden güneşe kadar iman mertebelerini... Vahdaniyet-i İlâhiyeyi... Nübüvvetin hakikatini... İspat ediyor! Arz ve semâvâtın tabakatından, melâike ve ruh bahsinden, zamanın hakikatinden, haşır ve âhiretin vukuundan, Cennet ve Cehennem varlığından, ölümün mahiyet-i asliyesinden ebedî saadet ve şekavetin menbaina kadar, akla gelen ve gelmeyen bütün imanî meseleleri en kat'î delillerle, aklen, mantıken, ilmen ispat ediyor. Pozitif ilimlerin müşevviki... Riyazî meselelerden daha kat'î delillerle akli ve kalbi ikna edip, merakları izale eden bir şaheser.

*Tarihçe-i Hayat*⁵

Müellif, Tashihâtı Yaparken Eserin Aslı ile Karşılaştırmadan Kontrol Eder

Yüz otuz parça olan Risale-i Nur Külliyyatının telifi, yirmi üç senede hitama eriyor. Nur Risaleleri, şiddetli ihtiyaç zamanında telif edildiğinden, her yazılan risale, gayet şifalı bir tiryak ve ilâç hükmünü taşıyor ve öyle de tesir edip pek çok kimselerin mânevî hastalıklarını tedavi ediyor. Risale-i Nur'u okuyan herbir kimse, güya o risale kendisi için yazılmış gibi bir hâlet-i ruhiye içinde kalarak, büyük bir iştiyak ve şiddetli bir ihtiyaç hissederek mütalâa ediyor. Nihayet öyle eserler vücuda geliyor ki, bu asır ve gelecek asırların bütün insanların imanî, İslâmî, fikrî, ruhî, kalbî, akli ihtiyaçlarına tam cevap verecek ve kâfi gelecek Kur'ânî hakikatler ihсан ediliyor.

Risale-i Nur, Kur'ân-ı Hakîmin hakikî bir tefsiridir. Âyetler, sırasıyla değil; devrin ihtiyacına cevap veren imanî hakikatleri mübeyyin âyetler tefsir edilmiştir.

5 Bediüzzaman Said Nursi, *Tarihçe-i Hayat* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 840-842.

Tefsir iki kısımdır. Biri, âyetin ibaresini ve lâfzını tefsir eder; biri de, âyetin mânâ ve hakikatlerini izah ile ispat eder. Risale-i Nur, bu ikinci kısım tefsirlerin en kuvvetlisi ve en kıymetli ve en parlağı ve en mükemmeli olduğu, ehl-i tahkik ve tetkikten binlercesinin şehadetiyle ve tasdikiyle sabittir.

Risale-i Nur'un telifi ve neşriyatı, şimdiye kadar misli görülmemiş bir tarzdadır. Bediüzzaman Said Nursî, kendi eliyle risaleleri yazıp teksir edecek derecede bir yazıya malik değildir, yarım ümmîdir. Bunun için kâtiplere sür'atle söyler ve sür'atle yazılır. Günde bir-iki saat telifatla meşgul olarak on, on iki ve bir-iki saatte yazılan harika eserler vardır.

Üstad Bediüzzaman'ın telif ettiği risaleleri, talebeler, elden ele ulaştırmak suretiyle müteaddit nüshalar yazarlar, yazılan nüshaları müellifine getirirler. Müellif, müstenihlerin yanlışlarını düzeltir. Bu tashihati yaparken, eserin aslı ile karşılaştırmadan kontrol eder. Şimdi de yirmi beş otuz sene evvel telif ettiği bir eseri tashih ederken aslına bakmaz.

Tarihçe-i Hayat⁶

Risale-i Nur Size Mükemmel Bir Mehoz Olabilir

Bu sene çok defa ihtar edilen hakikatleri kaydetmek için teşebbüs ettimse de çalıştırılmadım.

Evet, Risale-i Nur size mükemmel bir mehoz olabilir. Ve ondan erkân-ı imaniyenin her birisine, mesela Kur'ân kelâmullah olduğuna ve i'câzî nüktelerine dair müteferrik risalelerdeki parçalar toplansa veya haşre dair ayrı ayrı burhanlar cem edilse ve hâ-kezâ, mükemmel bir izah ve bir hâşiye ve bir şerh olabilir. Zannedirim ki, hakaik-i âliye-i imaniyeyi tamamıyla Risale-i Nur ihata etmiş; başka yerlerde aramaya lüzum yok. Yalnız bazan izah ve tafsile muhtaç kalmış. Onun için vazifem bitmiş gibi bana geliyor. Sizin vazifeniz devam ediyor. Ve inşaallah vazifeniz şerh ve izahla ve tekmil ve tahşiye ile ve neşir ve tâlimle, belki Yirmi Beşinci ve Otuz İkinci Mektupları telif ile ve Dokuzuncu Şuânın Dokuz Makamını tekmiyle ve Risale-i Nur'u tanzim ve tertip ve tefsir ve tashihle devam edecek.

Risale-i Nur'un samimî, hâlis şakirtlerinin heyet-i mecmuasının kuvvet-i ihlâsından ve tesanüdünden süzülen ve tezahür eden bir şahs-ı mânevî, size bâki ve muktedir bir kuvvet-i zahrdır; bir rehberdir.

Buradan oraya gelen mektupları, Mübareklerin Heyeti bir risale şeklinde toplanmasını ve Hüsrev de cüz'î ve hususî bazı cümlelerini ve lüzumsuz bazı fıkralarını

6 Nursi, *Tarihçe-i Hayat*, 202.

tayyetmeyi, Hafız Ali ve Sabri'ye havale etmiş olduğunu yazıyorsunuz. O, Risale-tü'n-Nur hakkında kerametli ve dikkatli ve isabetli ve keskin Hüsrev'in nazarı doğrudur. Bâki bir eserde muvakkat ve cüz'î ve hususî kelimeler tayyedilse daha iyidir.

***Kastamonu Lahikası*⁷ ve *Barla Lahikası*⁸**

Bazı Âyât-ı Kur'âniyenin Şuhudî Bir Nevi Tefsiri

Bu mühim mecmuanın cümle-i mukaddematından olan bir "İ'lem" de:

"Bu risale, bazı âyât-ı Kur'âniyenin şuhudî bir nevi tefsiridir. Ve ondaki meseleler Kur'ân-ı Hakîmin bahçesinden koparılmış çiçeklerdir. Bu risalenin ibaresindeki icmal ve îcaz ve fehmindeki zahirî müşkilât, sana tevahhuş vermesin. Tekrar tekrar mütalâa et, tâ ki *لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ* ve emsali tekrarat-ı Kur'âniyenin sırrı sana açılsın."

***Mesnevi-i Nuriye*⁹**

Risale-i Nur, Kur'ân'ın Malıdır

Evet muhakememiz şahsımla alâkadar olmaktan ziyade, Risale-i Nur'un muhakemesidir. Risale-i Nur ise, Kur'ân-ı Mu'cizül-Beyanın semavî ve kudsî hakaikının tereshuhatı olmak hasebiyle, o yüksek eserlerdeki kıymet, doğrudan doğruya Kur'ân'a âittir. Şu halde, muhakeme de Kur'ân'ın muhakemesidir. Ehl-i Tevhid'in kitabı olan Kelâmullah bütün âyât ve beyinatıyla Hâlık-ı kâinatın vahdaniyetini ve ehadiyetini ilân ediyor.

Kur'ân'ın ehl-i ukûlü hayrette bırakan i'câzı, belâgat ve fesahati, nihayet derecedeki yüksek üslûbu, selâset-i beyanı, elhasıl sonsuz bedayi' ve camiiyeti ile ins ve cinnin kıyamete kadar gelecek ihtiyacâtına ekmelîyetle kâfi gelmesi, dünya ve âhiret saadetinin rehberi bulunması ve bütün asırlardaki tabakat-ı beşere hitap etmesi ve kâinat Hâlıkının marziyatını kullarına bildirecek âyât ve beyinatı tefsir ve izah edecek mütehasıs ehl-i ilmin bulunması zaruretine binaen her asırda gelen binler müdakkik ehl-i ilim, yüz binlerle Kur'ân tefsirlerini meydana getirmişler; bütün asırları Kur'ân'ın nuruyla ışıklandırmışlardır.

İşte Risale-i Nur da; bu asırda Kur'ân'ın feyziyle vücut bulan, beşerin tekemmülâtına uygun olarak Kur'ân'ın gösterdiği mu'cizeli hakikatların, bu tekâmül ile sâha-yı fii-le konulduğunu bildiren ve asrın idrakine hitap eden gayet kudsî bir tefsirdir. Kur'ân

7 Bediüzzaman Said Nursi, *Kastamonu Lahikası* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 73.

8 Bediüzzaman Said Nursi, *Barla Lahikası* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 500-501

9 Bediüzzaman Said Nursi, *Mesnevi-i Nuriye*, trc., Abdülmecid Nursi (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 337.

baştanbaşa Tevhid-i İlâhîyi ilân ediyor. Risale-i Nur da, İman-ı Billâh'ı gösteren ve ha-
kaik-ı imaniyeyi ders veren âyetleri tefsir ediyor. İşte muhakemenin asıl mevzuu
budur.

Otuz seneden beri gizli din düşmanlarının, komünistlerin ve masonların tah-
rikâtiyle Risale-i Nur şâkirdleri, birçok mahkemelere sevk edilmişler. Âdil mahkeme-
ler de, o hâin, gizli din ve Kur'ân düşmanlarının ettikleri iftiraları inceden inceye tet-
kik etmişler, "Bunlarda bir suç yok; kitaplar ise, faideli kitaplardır" diyerek, çok
mahkemeler beraatla neticelenmişlerdir.

Temyiz mahkemesi de, üç defa mahkemelerin beraat kararını tasdik etmiş. Hüküm
kaziye-i muhkeme haline geldiği halde, memleketi umumî bir dinsizliğe sürüklemek
için perde arkasındaki din düşmanları; faaliyetlerini mütemadiyen tazelemişler,
sükûn ve âsâyîşe pek çok muhtaç olan memleketimizi bu cihetten zaafa uğratmak için
adliyeleri, mahkemeleri daima hâinâne tertiplerle meşgul etmişlerdir.

Evvelce şifahen dahi arz ettiğim vecihle; Selef-i Salihîn'in bıraktığı kudsî tefsirler
iki kısımdır: Bir kısmı, ahkâma dâir tefsirlerdir. Diğer bir kısmı da, âyât-ı Kur'âniyenin
hikmetlerini ve iman hakikatlarını tefsir ve izah ederler. Selef-i Sâlihîn'in bu türlü tef-
sirleri çoktur. Hususan Gavs-ı Âzam Şâh-ı Geylânî, İmam-ı Gazâlî, Muhyiddin-i Arabî,
İmam-ı Rabbanî gibi zevat-ı kiramin eserleri, bu kısım tefsirlerdir. Bilhassa Mevlânâ
Celâleddîn-i Rûmî Hazretlerinin Mesnevî-i Şerifi de bu tarz bir nevi manevî tefsirdir.
İşte Risale-i Nur, bu tarz tefsirlerin en yükseği, en mümtazı ve en müstesnâsıdır. İşte
mâdem bu tarz tefsirler mütedavildir, kimse ilişmiyor, Risale-i Nur'a da ilişmemek lâ-
zımdır. İlişenler, Kur'ân'a ve ecdada düşmanlıklarından ilişirler.

Risale-i Nur, erkân-ı imaniyeyi ve âyât-ı Kur'âniyeyi tefsir ederek öyle bir tarzda
beyan eder ki; hiç bir münkir, hiç bir dinsiz, o hakikatları inkâr edemez. Hem riyazî bir
katiyetle ispat eder, göze gösterir, akli doyurur, letâifi kandırır; artık hiç bir imanî ve
Kur'ânî hakikatı inkâra mecal kalmaz. Bundan dolayıdır ki; dinsizler, komünistler, bu
memlekette Risale-i Nur varken mel'unâne fikirlerini sâha-yı tatbikde koyamadıkların-
dan ve bir manevî bekçi gibi Risale-i Nur daima karşılıklarına çıktığından, Risale-i Nur'un
her vecihle neşrine sed çekmeyi gaye edinmişlerdir.

Risale-i Nur, tahkikî iman dersleri verir. Şâkirdlerini her türlü fenalıktan alıkoyar.
Kalblere doğruluk aşılar. Onu hakkıyla anlayan artık fenalık yapamaz. Onun içindir ki,
bugün memleketin her tarafındaki Risale-i Nur talebeleri, âsâyîşin manevî muhafızı
hükümindedirler. Şimdiye kadar hiç bir hakikî Nur talebesinde âsâyîşe münafi bir ha-
reket görülmemiş, âdeta Nur talebeleri zabitanın manevî yardımcısı olmuşlardır. Ri-
sale-i Nur talebelerinin rıza-i İlâhîden başka, a'mâl-i uhreviyeye müteveccih olmaktan
gayri düşünceleri yoktur. Şu halde, Risale-i Nur'a garazkâr tertipler hazırlayanlar, per-
de arkasındaki malûm din düşmanlarından başka kimse değildir.

Yukarıdaki mâruzatımızda birçok mahkemelerin beraat kararlarının mevcudiyetini arz etmiştim. Elde edebildiğim tarih ve numaralarını beyan ederek, o âdil ve yüksek mahkemelere milyonlar Nûr Şâkirdleri nâmına minnettarlığımızı bildirmek isterim. Umum Risalelerin beraat ve iadesi hakkında Denizli Ağır Ceza Mahkemesi'nin 15/ Haziran/1944 tarihli beraat kararıyla, İstanbul Eminönü Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1953 tarih ve 1951/137 esas ve 27/952 kararıyla ki; geçen celsede Sebilü'r-Reşad Gazetesi'nin takdim ettiğim nüshasında bildirilen beraat kararıdır. Ayrıca mahkeme-i âlinize sûret-i mahsusada arz ve takdim ettiğim *Asâ-yı Mûsâ* dahil umum Risale-i Nur Külliyyatının Mersin Ağır Ceza Mahkemesinin 17/1954 esas 421/954 karar ve 9/4/954 tarihli beraat kararının mevcudiyetleri; mahkemelerin temininde olarak hiçbir elin Risale-i Nur'a ilişmemesini tazammun ettiği halde, mestur düşmanların hainâne faaliyetleriyle bu sefer de tahsisen *Asâ-yı Mûsâ* kastedilerek âdil ve yüksek mahkemeye gelmiş bulunuyoruz.

Risale-i Nur, İman-ı Billah ile Tevhid'i; en yüksek derecede, aynelyakîn ve hakkal-yakîn bir sûrette göze gösterip bütün letâifi âzamî derecede doyurmasıyla imanı taklidden kurtarıp, derece-i tahkike yükseltir. *Asâ-yı Mûsâ*'da ise, bu ulvî ve kudsî iman dersi, en parlak bir sûrette, hem görülmemiş ihtişam ile ispat edildiğinden, yüz otuz cilde yaklaşan Risale-i Nur tefsirinin âdeta hülâsası hükmündedir.

Bütün semavî kitapların ve bütün peygamberlerin en büyük dâvası, Hâlık-ı Kâinatın ulûhiyet ve vahdaniyetini ilândır. Kur'ân, baştanbaşa tevhidi gösterir. İşte *Asâ-yı Mûsâ* da; Müslümanlara ve umum beşeriyete Cenâb-ı Hakkın birliğini ve delâil-i vahdaniyetini güneş gibi göstermesinden, en büyük bir mütefekkir ile bir dinsizi ve bir feylesofu hakaik-ı imaniyeyi tasdike mecbur ettiği gibi, en âmî bir adamın da en yüksek hakikatları, en büyük bir suhûletle anlamasını temin eden, tevhidi gösteren, âyât-ı Kur'âniyenin en kudsî bir tefsiridir.

Aynen ismi gibidir. Nasıl ki Mûsâ aleyhisselâm, elindeki asâsıyla kara taşlardan, çorak vadilerden, ateş fişkırان çöllerden âb-ı hayatı fişkırıttığı gibi, *Asâ-yı Mûsâ* da, vahdaniyet-i İlâhiyeyi ispat etmesiyle dünya ve âhîret âlemlerini ziyadar edecek Tevhid nurlarını fişkırıtıyor; taş gibi kalpleri, mum gibi eritiyor; şevki ile gönülleri teshir ediyor.

Hem mâdem mahkemelerin beraatı mevcut ve vicdan hürriyeti var ve hiçbir memlekette ilim ile iştigal edenlere ilişilmiyor; şu halde, ûlum-u evvelîn ve âhîrîni câmi olan Risale-i Nur'a da ilişilmemek lâzımdır.

Risale-i Nur yurdun âsâyişine, sükûn ve selâmetine hizmet ettiğine delil; milyonlar talebelerinin hiçbirisinde bir vak'anın görülmemiş olmasıyla beraber, hepsinin de nâ-muskârane faaliyetleriyle müstakim görülmeleridir. Risale-i Nur Külliyyatı, *Asâ-yı Mûsâ*

ile birlikte kütüphane-i mesâimin harfîminden alınması ile, her türlü suç unsurunun mevcudiyetini bizzat ref'eder. Zira her münevver adam, kütüphanesinde her nevi kitabı bulundurur, okur, tetkik eder. Mel'unâne fikirleri neşreden ve anarşistliği telkin eden kitaplar bile kütüphanelerde açıkça tetkike tâbidir.

Hülâsa: Risale-i Nur, Kur'ân'ın bu asırda en yüksek ve en kudsî bir tefsiridir. Hakikatları semavîdir, Kur'ânîdir. O halde Kur'ân okundukça, o da okunacaktır. Risale-i Nur, mücevherat-ı Kur'âniye hakikatlarının sergisidir, pazarıdır. Bu ulvî pazarda herkes istediği gibi ticaret yapar. Uhrevî, mânevî zenginliklere mazhariyeti temin eder.

Bu kadar maruzatımızla ifade etmek istedim ki: Maksudumuz, imanımızı kurtarmaktır, imana hizmettir, Kur'ân'a hizmettir. Âhirete müteveccih olan bir hal ise, hiçbir günâ suç mevzuu olamaz. Mütemadiyen şikâyette bulunduğumuz o gizli din düşmanları, türlü türlü entrikalarla, tertiplerle, iz'açlarla bizleri bu kudsî vazifeden men'etmeye uğraşmaktadırlar. Bizler ise bu kudsî yolda Kur'ân ve iman için herşeyimizi fedâya seve seve hazırız.

Değil dünyevî ızdıraplar, cehennemî azaplar da verilse, bıçaklarla da doğransak, en müthiş ölümlere de maruz bırakılsak, asırlar boyunca milyonlar mübarek ecdadımızın feda-yı can ettikleri bu kudsî hakikata, bizim cânımız da feda olsun. Bir değil, bin ruhum da olsa, Kur'ân için, iman için hepsini feda etmeye her zaman hazırım!

Şu aziz vatanın taşları, toprakları, âbideleri, kubbeleri, camileri, minareleri, mezar taşları, türbeleri; Kur'ân'ın tebliğ ettiği zemzeme-i Tevhidi haykırıyorlar. İman ve Kur'ân'ın ezeli nûrunu, atom zerratına kadar nüfuz edip ilân ettiği Tevhid hakikatını, hiç bir kuvvet bu vatanın ve bu milletin sîne-i pâkinden silemez.

Muhterem mahkemenizden, yüksek adaletinizden; hakaik-ı Kur'âniyeyi ve vahdaniyet-i İlâhiyeyi haşmetle ilân eden ve tevhidi, âzamî derecede gösteren Risale-i Nur Külliyyatının iadesine ve beraatına karar vermenizi rica ederim.

Risale-i Nur, Kur'ân'ın malıdır. Arşı ferşe bağlayan Kelâmullah ile mâzi cânibindeki milyarlar ehl-i iman, evliya ve enbiya alâkadar oldukları gibi, Risale-i Nur mahkemesiyle de mânen alâkadardırlar. Çok ihtiyarlamış arzın, dörtyüz milyon Müslüman senekesi, Risale-i Nur'un beraatına ve serbestiyetine ve intişarına muntazırdırlar.

Mâzi tarafından perde-i gayb arkasına çekilen mübarek ecdadımızın nûranî kafileleri, ulvî makamlarından Risale-i Nur mahkemesine mânen nâzırdırlar. Müstakbel cephesinin feyizkâr nesilleri, beraat kararını bekliyorlar.

Emekli Yüzbaşı Mehmed Kayalar

*İşârâtü'l-İ'câz*¹⁰

10 Nursi, *İşârâtü'l-İ'câz*, 378-383.

Kur'ân-ı Hakîmin Feyzini Olduğu Gibi Almak

Hem ehl-i dünya, dünyalarına karışabilecek bütün nüfuzlu ve kuvvetli rüesaları ve şeyhleri kasabalarda ve şehirlerde bırakıp akrabalarıyla beraber herkesle görüşmeye izin verdikleri halde, beni zulmen tecrit etti, bir köye gönderdi. Hiç akraba ve hemşerilerimi, bir iki tanesi müstesna olmak üzere, yanıma gelmeye izin vermedi. Benim Hâlık-ı Rahîmim, o tecridi benim hakkımda bir azîm rahmete çevirdi. zihnimi sâfi bırakıp, gıll ü gıştan âzâde olarak, Kur'ân-ı Hakîmin feyzini, olduğu gibi almaya vesile etti.

Mektubat¹¹

Şu Zamanın Yaralarına Devadır

Hem yazılan eserler, risaleler, ekseriyet-i mutlakası, hariçten hiçbir sebep gelmeyecek, ruhumdan tevellüt eden bir hâcete binaen, âni ve def'î olarak ihsan edilmiş. Sonra bazı dostlarıma gösterdiğim vakit, demişler: "Şu zamanın yaralarına devadır." İntişar ettikten sonra ekser kardeşlerimden anladım ki, tam şu zamandaki ihtiyaca muvafık ve derde lââyık bir ilâç hükmüne geçiyor.

Mektubat¹² ve Barla Lahikası¹³

11 Bediüzzaman Said Nursi, *Mektubat* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 78.

12 Nursi, *Mektubat*, 528.

13 Nursi, *Barla Lahikası*, 49.